প্ৰতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰ উচ্চতম আদালতৰ ফৌজদাৰী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ

<u>ফৌজদাৰী আপীল নং ১১০৫/২০১০</u>

মঃ জব্বৰ আলী আৰু অন্যান্য ... আপীলকাৰী(সকল)

বনাম

অসম ৰাজ্য ... উত্তৰদাতা(সকল)

লগতে

<u>ফৌজদাৰী আপীল নং ১১২৮/২০১০</u>

মঃ আজমোত আলী ... আপীলকাৰী(সকল)

বনাম

অসম ৰাজ্য ... উত্তৰদাতা(সকল)

<u>ৰায়</u>

ন্যায়াধীশ নাগাৰত্ন

১) এই অপৰাধমূলক আপীলসমূহ গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে ফৌজদাৰী আপীল নং ৪৮/২০০৭ত গৃহীত কৰা ২১.০৮.২০০৯ তাৰিখৰ সমূহীয়া বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাই দাখিল কৰা হৈছে যাৰ দ্বাৰা উক্ত আপীল খাৰিজ কৰি ২০০৪ চনৰ বিশেষ গোচৰত অতিৰিক্ত সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ আদালত, ফাষ্ট ট্ৰেক আদালত, বাৰপেটা (সুবিধাৰ বাবে 'ফাষ্ট ট্ৰেক আদালত') ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা

দোষী সাব্যস্তকৰণৰ ৰায় আৰু দোষী সাব্যস্তকৰণৰ নিৰ্দেশ বাহাল ৰখা হয় আৰু ফলস্বৰূপে সকলো আচামী ব্যক্তিৰ দোষী সাব্যস্তকৰণ নিশ্চিত কৰা হয়।

২) যিহেতু দুয়োটা অপৰাধমূলক আবেদন এটা সমূহীয়া বিতৰ্কিত ৰায়ৰ পৰা উদ্ভৱ হয়, সেয়েহে এই আপীলবোৰৰ একেলগে শুনানি লোৱা হৈছিল আৰু এই সমূহীয়া ৰায়ৰ দ্বাৰা নিষ্পত্তি কৰা হৈছে।

৩) সুবিধাৰ বাবে পক্ষসমূহক তেওঁলোকৰ ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ স্থিতিৰ ভিত্তিত উল্লেখ কৰা হ'ব।

৪) ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে ২৯.১২.২০০৬ তাৰিখে দিয়া ৰায়দানৰ জৰিয়তে আপীলকাৰী ইউনুছ আলী (আচামী নম্বৰ ১), মহম্মদ, হাছান আলী (আচামী নম্বৰ মহম্মদ ওমৰ আলী (আচামী নম্বৰ ৩), মহম্মদ জববাৰ আলী (আচামী নম্বৰ ৪), মহম্মদ তাবিবোৰ ৰহমান (আচামী নম্বৰ ৫), মোছা: হাজেৰভানু (আচামী নম্বৰ ৬), মোছা: চন্দ্ৰভানু (আচামী নম্বৰ 7), মহম্মদ ময়ান আলী (আচামী নম্বৰ ১০) আৰু মহম্মদ চাহেদ আলী (আচামী নম্বৰ ১১) [ফৌজদাৰী আপীল নং ১১০৫/২০১০ৰ সকলো আপীলকাৰী] আৰু মহম্মদ আজমত আলী (আচামী নম্বৰ ৪) [ফৌজদাৰী আপীল নং ১১২৮/২০১০ আপীলকাৰী]ক দোষী সাব্যস্ত কৰে।

৫) ১নং আচামীক ২০১০ চনৰ ৪ অক্টোবৰৰ আদেশ অনুসৰি বৰ্তমানৰ আপীলৰ পৰ বাদ দিয়া হৈছে কাৰণ আপীল বিচাৰাধীন হৈ থকাৰ সময়তে ০৬/১১/২০০৬ তাৰিখে মৃত্যু হয়।

৬) ৩০.১২.২০০৬ তাৰিখৰ ৰায়দানৰ জৰিয়তে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে আচামী নং ৪, ১০ আৰু ১১ক ভাৰতীয় দণ্ডবিধিৰ(চমুকৈ 'আই পি চি) ধাৰা ১৪৯ৰ লগতে

ধাৰা ৩০২ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ বাবে আজীৱন সশ্ৰম কাৰাদণ্ডৰ লগতে ২,০০০/- টকাকৈ জৰিমনা বিহে আৰু জৰিমনা অনাদায়ে দুই মাহৰ অতিৰিক্ত কাৰাদণ্ডৰ শাস্তি প্ৰদান কৰে।এই আচামীসকলৰ প্ৰতিজন আচামীক আইপিচিৰ ১৪৮ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে এবছৰকৈ সশ্ৰম কাৰাদণ্ড, আইপিচিৰ ৩২৩ ধাৰাৰ লগতে ১৪৮ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে ছমাহৰ সশ্ৰম কাৰাদণ্ড আৰু আইপিচিৰ ধাৰা ৪৪৭ৰ লগতে ধাৰা ৪৪৭ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ বাবে দুমাহৰ বাবে সশ্ৰম কাৰাদণ্ডৰে দণ্ডিত কৰে। সকলো শাস্তি একেলগে চলিব বুলি নিৰ্দেশ দিয়া হয়।

৭) সেই একে ৰায়দানৰ জৰিয়তে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে আচামী নং ২, ৩, ৬, ৭ আৰু ৮ প্ৰত্যেকক আই পি চি ধাৰা ১৪৮ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ বাবে এক বছৰৰ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড, আইপিচিৰ ৩২৩ ধাৰাৰ লগতে ১৪৯ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে ছমাহ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড আৰু আইপিচিৰ ৪৪৭ ধাৰাৰ লগতে ১৪৮ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে দুমাহকৈ সাধাৰণ কাৰাদণ্ডৰে দণ্ডিত কৰে।সকলো শাস্তি একেলগে চলিব বুলি নিৰ্দেশ দিয়া হয়।

৮) সেই একে ৰায়দানৰ জৰিয়তে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে আচামী নং ১ আৰু ৫ প্ৰত্যেকক আই পি চি ধাৰা ১৪৮ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ বাবে এক বছৰৰ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড; আইপিচিৰ ৩২৪ ধাৰাৰ লগতে ১৪৯ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে এক বছৰৰ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড; আইপিচিৰ ৩২৩ ধাৰাৰ লগতে ১৪৯ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে ছমাহ সাধাৰণ কাৰাদণ্ড আৰু আইপিচিৰ ৪৪৭ ধাৰাৰ লগতে ১৪৯ ধাৰাত শাস্তিযোগ্য অপৰাধৰ বাবে দুমাহকৈ সাধাৰণ কাৰাদণ্ডৰে দণ্ডিত কৰে। দণ্ডিত কৰে।সকলো শাস্তি একেলগে চলিব বুলি নিৰ্দেশ দিয়া হয়।

৯) বৰ্তমান সকলো আচামী-আপিলকাৰী জামিনত আছে। এই আদালতৰ ১৮.০৮.২০১৭ তাৰিখৰ আদেশ অনুসৰি আচামী নং ৪ আৰু আচামী নং ১০ক জামিন প্ৰদান কৰা হয়; ০৩.০৪.২০১৭ তাৰিখৰ আদেশ অনুসৰি আচামী নং ১১ আৰু ২৫.১০.২০১০ তাৰিখৰ আদেশ অনুসৰি আচামী নং ২, ৩, ৫, ৬, ৭ আৰু ৮ক জামিন প্ৰদান কৰা হয়।

১০) সংক্ষিপ্তভাৱে ক'বলৈ গ'লে বিচাৰৰ গোচৰটো হ'ল যে ১৯.১১.১৯৯৯ তাৰিখে পুৱা প্ৰায় ৭:০০ বজাত যেতিয়া মো: বাজু মলিকে(গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৬) নিজৰ মাটি হাল বাবলৈ গৈছিল, তেতিয়া তেওঁ আৰু আচামী নং ১১ৰ মাজত কাজিয়া হৈছিল । সেই সময়ত যাঠি, জোং, ডেগাৰ, লাঠী আদিৰে সজ্জিত হৈ আন সহ আচামীয়ে মো: বাজু মল্লিকক আক্ৰমণ কৰে। এক্কাবৰ আলী, মো: চামাদ আলী (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী-১) আৰু জোনাব আলী (সাক্ষী-৪)ঘটনাস্থলীলৈ অহাৰ পিছত আচামী নং ২য়ে এক্কাবৰ আলীৰ পেটত যাঠিৰে হানে যাৰ ফলত এক্কাবৰ আলী অচেতন হৈ পৰে আৰু ইয়াৰ কিছু সময়ৰ পিছতে তেওঁ মৃত্যুবৰণ কৰে। তাৰ পিছত সেই আচামী নং ১১ য়ে মো: ছামাদ আলী (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী-১)ক যাঠিৰে হানে আৰু আচামী নং গোচৰীয়া পক্ষৰ ৮য়ে সাক্ষী নং ১ক মাছ ধৰা জোঙেৰে হানে। ইয়াৰ উপৰিও, ৫ নং আচামীয়ে সাক্ষী নং ৪ক যাঠিৰে হানে। আন কোনো আচামীই মাৰাত্মক অস্ত্ৰৰে সজ্জিত হৈ ঘটনাস্থলীত উপস্থিত আছিল যাতে আন কোনো ব্যক্তিয়ে আহি অপৰাধ সংঘটিত কৰাত বাধা দিব নোৱাৰে।

১১) ১৯.১১.১৯৯৯ তাৰিখে পুৱা প্ৰায় ৯:০০ বজাত মো: বাজু মল্লিকে এফআইআৰ/এজাহাৰ দাখিল কৰে যাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বৰপেটা আৰক্ষী থানাত গোচৰ নং ১০২২/৯৯ আইপিচিৰ ১৪৭/ ১৪৮/ ১৪৯/ ৪৪৭/ ৩২৩/৩২৪ /৩০৭ /৩০২ ধাৰাত পঞ্জীয়ন কৰে।

১২) আৰক্ষীৰ তদন্তৰ অন্তত পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ধাৰাত আচামী ব্যক্তিসকলৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগপত্ৰ দাখিল কৰা হয়।

১৩) আচামীসকলে বৰপেটাৰ বিদ্বান অতিৰিক্ত মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আদালতত হাজিৰ হয় যদিও ধাৰা ৩০৭/৩০২ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সত্ৰ আদালতৰ দ্বাৰা বিচাৰযোগ্য হোৱাৰ বাবে বিদ্বান এডিজে বৰপেটা সত্ৰ আদালতলৈ গোচৰটো প্ৰেৰণ কৰে। আচামীসকলে বৰপেটাৰ সত্ৰ আদালতত হাজিৰ হয় যদিও গোচৰটো বিচাৰৰ বাবে বৰপেটাৰ ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতলৈ হস্তান্তৰ কৰে।

১৪) ইয়াৰ পিছত আচামীসকল ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতত হাজিৰ হৈ বিচাৰৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হয়। আচামীসকলৰ বিৰুদ্ধে নিজ নিজ অপৰাধৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰা হৈছিল আৰু একেখিনি অভিযোগ পঢ়ি আচামীসকলক বুজাই দিয়া হৈছিল। আচামীসকল 'দোষী নহয়' বুলি কৈছিল আৰু বিচাৰ চলিব লাগে বুলি দাবী কৰিছিল।

১৫) বিচাৰ বিভাগে মুঠ দহজন সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি আইন, ১৯৭৩(চমুকৈ চিআৰপিচি) ৩১৩ নং ধাৰাত আচামীৰ বক্তব্য লিপিবদ্ধ কৰা হয়। আটাইকেইজন আচামীয়ে এই অভিযোগ অস্বীকাৰ কৰি নিজকে নিৰ্দোষী আৰু মিছাকৈ জড়িত কৰা বুলি দাবী কৰে। আচামীই তেওঁলোকৰ পক্ষৰ সমৰ্থনত দুজন সাক্ষীকো জেৰা কৰে।

১৬) অভিলেখত থকা প্ৰমাণসমূহ বিবেচনা কৰি ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে তলত দিয়া সিদ্ধান্তত উপনীত হয়:

(i) গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ সাক্ষ্যসমূহ সূক্ষ্মভাৱে পৰীক্ষা কৰিলে মন কৰিবলগীয়া যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ৰ সাক্ষ্যই গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং-২ৰ সাক্ষ্যক সমৰ্থন কৰে। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ সাক্ষ্যও

চিকিৎসা প্ৰমাণৰ সৈতে সমৰ্থন বিচাৰি পায়। ঘটনাস্থলীত এই সাক্ষীসকলৰ উপস্থিতি সন্দেহ কৰিব নোৱাৰি। উক্ত দিনটোত দুয়োজন আহত হয় বুলি জানিব পৰা গৈছে। আচামী ব্যক্তিৰ জড়িততাৰ ক্ষেত্ৰত এই সাক্ষীসকলৰ বিশ্বাসযোগ্যতাক নুই কৰাত প্ৰতিৰক্ষাই ব্যৰ্থ হয় আৰু সেয়েহে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ সাক্ষ্যসমূহ যুক্তিযুক্ত আৰু নিৰ্ভৰযোগ্য আৰু দুয়োজনেই বিশ্বাসযোগ্য সাক্ষী। এই সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যই ডাঃ ডি চি ছাৰ্মা (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৭) আৰু ডাঃ এছ চি ছাৰ্মাই (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৯) প্ৰদান কৰা চিকিৎসা সাক্ষ্যক সমৰ্থন কৰে।

(ii) নিঃসন্দেহে যে এই গোচৰৰ তথ্যদাতা সাক্ষী নং-৬ৰ প্ৰমাণৰ ক্ষেত্ৰত সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ প্ৰমাণৰ সৈতে সৰু সৰু তাৰতম্য আছে, কিন্তু এই সাক্ষীয়ে আচামী-ছাহেদ আলীক ঘটনাৰ লগত স্পষ্টভাৱে জড়িত কৰিছে আৰু তাৰ সাক্ষ্যই সাক্ষী নং ১আৰু ২ৰ সাক্ষ্যক সমৰ্থন কৰে। সাক্ষী নং ৬ৰ সাক্ষ্যকো অবিশ্বাস কৰাৰ কোনো ভিত্তি নাই।

(iii) ইনাম আলী (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৩) যি এজন তালিকাভুক্ত সাক্ষীি জোনাব আলী (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৪) যিয়ে কাণ্ডৰ সময়ত বাওঁ অনামিকা আঙুলিত আঘাত পাইছিল আৰু হাকিম খান (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৫) যি এজন প্ৰত্যক্ষদৰ্শী সাক্ষী নহয় কিন্তু আচামীক সংঘটিত হোৱা ঠাইৰ ওচৰত দেখিছিল, এই তিনিজনৰ সাক্ষ্যই বিচাৰ গোচৰৰ শুদ্ধতাক বিশ্বাসযোগ্যতা প্ৰদান কৰে।

(iv) তদন্তকাৰী বিষয়া বিষেশ্বৰ সিংহাই (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০) ঘটনাস্থলীৰ থুলমূল মানচিত্ৰ প্ৰস্তুত কৰিছিল আৰু তেওঁৰ চহীৰ দ্বাৰা ইয়াক প্ৰমাণ কৰিছিল। ঘটনাস্থলীৰ থুলমূল মানচিত্ৰই দেখুৱাইছে যে ঘটনা হোৱা ঠাইখন এটা

বিতৰ্কিত ভূমি। যদিও, গোচৰীয়া আৰু আচামী দুয়োজনেই মাটিখিনি দাবী কৰিছে, বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ পৰা দেখা যায় যে এই ঘটনা সংঘটিত হোৱা বিবাদিত মাটি গোচৰীয়া পক্ষৰ দখলত আছিল। তদন্তৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০য়ে মাৰপিটত ব্যৱহাৰ কৰা অস্ত্ৰ জব্দ কৰে আৰু জব্দৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰে য'ত তেওঁৰ স্বাক্ষৰ আছে।

(v) প্ৰতিৰক্ষাৰ বাবে বিদ্বান অধিবক্তাই আঙুলিয়াই দিয়া অসামঞ্জস্যসমূহ তুচ্ছ প্ৰকৃতিৰ আৰু ইয়াক দ্বাৰ বিচাৰৰ গোচৰটো ধ্বংস কৰি পেলোৱা বুলি ক'ব নোৱাৰি। স্মৃতিশক্তিৰ স্বাভাৱিক ভুলৰ বাবে বা সময়ৰ গতিৰ বাবে অসামঞ্জস্যসমূহ হৈছে। তদুপৰি, প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী দুজনৰ প্ৰমাণে আচামীই লোৱা *এলিবি*(ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থলত অনুপস্থিত থকা বুলি দাবী কৰা) ৰ আবেদনক সমৰ্থন কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে।

(vi) প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষীসকলে প্ৰতিষ্ঠা কৰাত ব্যৰ্থ হয় যে আচামী ব্যক্তিসকল ঘটনাৰ সময়ত ঘটনাস্থলীত উপস্থিত নাছিল আৰু তেওঁলোকে মৃত ব্যক্তিজনক হত্যা কৰা নাছিল। চিকিৎসকৰ প্ৰতিবেদনত দেখা গৈছে যে মৃত ব্যক্তিজনক পুৱা ৭ বা ৮ বজাত হত্যা কৰা হৈছিল আৰু তৎক্ষণাত এফআইআৰ দাখিল কৰা হয়। এফ আই আৰত আটাইকেইজন আচামীৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে। দলবোৰৰ মানুহবোৰৰ ইজনে সিজনৰ চিনাকি আছিল। এইদৰে প্ৰমাণিত হয় যে সকলো আচামীসকলে বেআইনী ভাৱে একত্ৰিত হৈ যাঠি, লাঠি, চুৰিক আদি মাৰাত্মক অস্ত্ৰৰে সজ্জিত হৈ ঘটনাস্থলীলৈ আহিছিল। ইয়াৰে আচামী মো: চাহেদ আলী, মোঃ জব্বাৰ আলী আৰু মো: হাছান আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ক চোকা বস্তুৰে মাৰপিট কৰে; আচামী মো: ইউনুছ আলী আৰু মোঃ তাবিবৰ ৰহমানে সাক্ষী নং ২ক চোকা অস্ত্ৰৰে আক্ৰমণ কৰে; আচামী মো: আজমোত আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং

৪ক মাৰপিট কৰাৰ লগতে আচামী মো: ছাহেদ আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৫ক মাৰপিট কৰে। আচামী মো: জব্বাৰ আলী, মোঃ চাহেদ আলী আৰু মোয়ন আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক গুৰুতৰ জখম কৰে যাৰ ফলত তেওঁৰ মৃত্যু হয়। আচামীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ বিপজ্জনক অস্ত্ৰ আছিল যিয়ে স্পষ্টভাৱে বুজায় যে আচামীবোৰৰ এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰাৰ উদ্দেশ্য আছিল। এইদৰে সকলো আচামীকে দোষী সাব্যস্ত কৰি ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে দোষী সাব্যস্ত কৰি শাস্তি প্ৰদান কৰে যিদৰে ইতিমধ্যে ওপৰত উল্লেখ কৰা হৈছে।

১৭) অভিযুক্তসকলে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত দাখিল কৰা ফৌজদাৰী আপীলত তেওঁলোকৰ লগতে ৰাজ্যৰ হৈ প্ৰদৰ্শন কৰা যুক্তিসমূহ বিবেচনা কৰি উচ্চ ন্যায়ালয়ে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে উল্লেখ কৰিছে:

(i) গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ২ আৰু ৫-ৰ সাক্ষ্যই এইটো স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইখনত গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৬ক হাল বোৱাৰ পৰা প্ৰতিহত কৰিবলৈ আচামীসকলে জনে লাঠি, মাছ ধৰা জোং, ফালা আৰু সুৰ্কিৰ দৰে বিপজ্জনক অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ লৈ সেই ঠাইলৈ আহিছিল। ঘটনা সংঘটিত হোৱাৰ দিনা আচামীসকল (যিসকলৰ বয়স পাঁচতকৈ অধিক আছিল) একত্ৰিত হৈছিল আৰু এই সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যই স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে আচামীসকলে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৬ক হাল বোৱা মাটিখিনি দখল কৰিবলৈ বিচাৰিছিল আৰু তেওঁক তাত হাল বোৱাত বাধা দিবলৈ বিচাৰিছিল। গোচৰীয়া পক্ষই সফলতাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে যে এটা উমৈহতীয়া উদ্দেশ্যৰ সৈতে এক অবৈধ জনসমাবেশ গঠন হৈছিল।

(ii) গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ২, ৫ আৰু ৬ৰ সাক্ষ্যই স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে মৃত এককাবৰ আলীয়ে যেতিয়া এই বিষয়ত হস্তক্ষেপ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল, তেতিয়া তেওঁৰ পেটত এটা তীক্ষ্ণ অস্ত্ৰেৰে আঘাত কৰা হৈছিল, যাৰ ফলত তেওঁৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু এইটো

আচামী মো: ছাহেদ আলীৰ নিৰ্দ্দেশমতে কৰা হৈছিল। আচামীসকলৰ দ্বাৰা গঠন কৰা বেআইনী সমাৱেশৰ উমৈহতীয়া উদ্দেশ্যই আঘাতৰ কাৰণ আছিল। যদিও সাক্ষীসকলৰ মাজত কোনজন অভিযুক্ত ব্যক্তিয়ে ভুক্তভোগীৰ পেটত আঘাত কৰিলে সেই সম্পৰ্কে মতানৈক্য আছে, তথাপিও যদিহে তেওঁলোকক আই পি চিৰ ১৪৯ নং ধাৰাত দায়ী কৰিব পৰা যায় তেন্তে এই সবিশেষ বৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়। সেয়েহে, এইটো ৰায় দিয়া হয় যে মো: জববাৰ আলী, মো: চাহেদ আলী আৰু মো:ময়ান আলী এক বেআইনী সমাৱেশৰ সদস্য হোৱাৰ বাবে এককাবৰ আলী(মৃতক)ৰ মৃত্যুৰ বাবে দায়ী আছিল।

(iii) এইটো আইনৰ এক প্ৰতিষ্ঠিত নীতি যে বিভিন্ন গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষীৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা প্ৰমাণ সামগ্ৰিকভাৱে বিবেচনা কৰিব লাগিব আৰু এনে প্ৰমাণ বিভিন্ন খণ্ডত ৰাখিব নোৱাৰি আৰু পৃথকে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি। বিভিন্ন সাক্ষীয়ে উপস্থাপন কৰা সকলো সাক্ষ্য একেলগে সামগ্ৰিকভাৱে বিবেচনা কৰিব লাগে।। যদিও এইটো সঠিক যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৬য়ে কেৱল চাৰিজন আচামীক জড়িত কৰিছিল, উক্ত সাক্ষীৰ প্ৰমাণক অপৰাধীৰ গোচৰৰ আন এটা সংস্কৰণ বুলি ধৰিব নোৱাৰি। সাক্ষী নং ৬ৰ সাক্ষ্য প্ৰত্যক্ষ সাক্ষ্য নহয় কিন্তু ই গোচৰটোৰ আন সাক্ষীসকলে দিয়া সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ বিৰোধিতা নকৰে।

(iv) গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ২, ৪ আৰু ৫ৰ আঘাতবোৰৰ সম্পূৰ্ণ সমৰ্থন গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং৭ আৰু ৯ৰ সাক্ষ্যৰ লগতে বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষীয়ে প্ৰদৰ্শন কৰা আঘাতৰ প্ৰতিবেদনেও প্ৰমাণ কৰে।

(v) সাক্ষী নং ১০ৰ সাক্ষ্যই প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল যে সাক্ষী নং ৬য়ে 'আধি' ভিত্তিত খেতিৰ বাবে মাটি দিছিল আৰু আচামী ব্যক্তিৰ মাটিৰ ওপৰত দখল থকাৰ অধিকাৰো প্ৰতিষ্ঠা হোৱা নাই।

(vi) আই. পি. চি.-ৰ ধাৰা ১৪৯ৰ লগতে ধাৰা ৪৪৭ৰ অধীনত ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে আচামীগণক দোষী সাব্যস্ত কৰা আৰু শাস্তি প্ৰদান কৰাত কোনো দোষ নাছিল। যেতিয়া এই গোচৰটোত অভিযুক্ত সকলো ব্যক্তিয়ে এক বেআইনী সমাৱেশ গঠন কৰিছিল আৰু এককাবৰ আলীৰ মৃত্যু বেআইনী সমাৱেশৰ কিছুমান সদস্যৰ দ্বাৰা হোৱা আঘাতৰ বাবে হৈছিল, তেতিয়া ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে আই. পি. চি.-ৰ ধাৰা ১৪৯-ৰ লগতে ধাৰা ৩০২-ৰ অধীনত এঘাৰজন আচামীৰ ভিতৰত মাত্ৰ তিনিজনক দোষী সাব্যস্ত কৰিছিল আৰু আনসকলক উক্ত অভিযোগৰ পৰা মুক্ত কৰি দিয়া হৈছিল। এনে ধৰণৰ দোষমুক্ত হোৱাৰ কাৰণ স্পষ্ট নাছিল, অৱশ্যে, যিহেতু উক্ত আচামীগণক দোষমুক্ত কৰাটো প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা হোৱা নাছিল, সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে উক্ত প্ৰশ্নটোত অধিক গুৰুত্ব দিয়াৰ পৰা বিৰত আছিল।

(vii) এইদৰে অভিযুক্ত প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ সন্দৰ্ভত ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে প্ৰদান কৰা ৰায় আৰু শাস্তিক সম্পূৰ্ণৰূপে বাহাল ৰখা হ'ল।

১৮) আমি আপীলকাৰী-আচামীগণৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰীৰাজ কিশোৰ চৌধাৰী আৰু প্ৰতিপক্ষ-ৰাজ্যৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী শুভোদ্বীপ ৰয়ৰ যুক্তিবোৰ শুনিছো আৰু নথিত উপলব্ধ সাক্ষ্য-প্ৰমাণসমূহ পঢ়িছো।

১৯) আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই দাবী কৰে যে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে দিয়া দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ৰায় আৰু শাস্তি নিশ্চিত কৰাটো উচ্চ ন্যায়ালয়ে সঠিক নাছিল। আপীলকাৰীৰ অধিবক্তাই আৰু কয় যে আদালতৰ সিদ্ধান্তসমূহ আইনী আৰু বাস্তৱিক দুয়োটা দিশতে ভুল আৰু সিদ্ধান্তসমূহ অযুক্তিকৰ। সেয়ে সেইবোৰ বাতিল কৰি আপীলকাৰীসকলক দোষমুক্ত ঘোষণা কৰা উচিত।

২০) আপীলকাৰী-আচামীসকলৰ হৈ বিদ্বান অধিবক্তাই উত্থাপন কৰা যুক্তিসমূহৰ চমুকৈ তলত দিয়া ধৰণে:

২০.১ কোনো ধৰণৰ অবৈধ সমাৱেশ, দাঙ্গা, হত্যা হোৱা নাছিল আৰু অভিযোগবোৰ তদন্তকাৰী বিষয়া-বিশ্বেশ্বৰ সিংহা (গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০)ৰ দ্বাৰা মিছাকৈ ৰচনা কৰা হৈছিল৷ আপীলকাৰীসকলৰ গোচৰটো হ'ল যে তেওঁলোকে এই অভিযোগ কৰা পৰিঘটনাটোত উপস্থিত নাছিল আৰু অংশগ্ৰহণ কৰা নাছিল।

২০.২ গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০ৰ দ্বাৰা কৰা তদন্ত আইন অনুসৰি কৰা হোৱা নাছিল। আপীলকাৰীসকলৰ অধিবক্তাই কৈছে যে বিচাৰ বিভাগে উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনাস্থলীত ১০০ৰ পৰা ১৫০ জন লোক সমবেত হৈছিল। কিন্তু বিচাৰ বিভাগে কোনো স্বতন্ত্ৰ আৰু নিৰপেক্ষ সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে৷ পৰীক্ষা কৰা সাক্ষীসকল সাক্ষী নং ১০ৰ প্ৰৰোচনাত আপীলকাৰীসকলক মিছাকৈয়ে জড়িত কৰিছিল। তদুপৰি, বিচাৰ বিভাগে পৰীক্ষা কৰা সাক্ষী নং ১ৰ পৰা সাক্ষী নং ৬ লৈকে ইজনে সিজনৰ সম্পৰ্ক থকা ব্যক্তি হয়৷ এফআইআৰৰ বিষয়বস্তু আৰু সাক্ষীয়ে দিয়া জবানবন্দীত বস্তুগত বৈপৰীত্য আছে। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০ য়ে দাখিল কৰা অভিযোগপত্ৰত তেওঁৰ স্বাক্ষৰ নাছিল। আপীলকাৰীসকলৰ ভূমিৰ নথি-পত্ৰ গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০ৰ দ্বাৰা পৰীক্ষা কৰা হোৱা নাছিল আৰু উক্ত নথি-পত্ৰবোৰ পৰীক্ষা কৰাটো অপৰিহাৰ্য আছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১০য়ে নিজৰ কৰ্তব্য পালনত গাফিলতি কৰি তদন্ত সঠিকভাৱে সম্পন্ন কৰা নাছিল৷

২০.৩ নিম্ন আদালতসমূহে লক্ষ্য কৰাত ব্যৰ্থ হৈছিল যে বিবাদ কেৱল ভূমি সম্পৰ্কীয় আছিল আৰু আই. পি. চি.-ৰ ধাৰা ১৪৯ৰ অধীনত অপৰাধৰ উপাদানসমূহ তাত নাছিল আৰু সেয়েহে, দোষী সাব্যস্তকৰণ আইনত বেয়া আছিল। যিহেতু আই. পি. চি.-ৰ ধাৰা ১৪৯ৰ অধীনত অপৰাধটো কৰা হোৱা নাছিল, সেয়েহে আচামী নম্বৰ ৪, ১০ আৰু ১১ক আই. পি. চি.ৰ ধাৰা ৩০২ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰিব পৰা

নাযায়। মৃতকজনক কোনে গুৰুতৰ আঘাত কৰিছিল সেই সম্পৰ্কে কোনো স্পষ্ট বিৱৰণ নাই।

২০.৪ নিম্ন আদালতসমূহে অপৰাধমূলক ন্যায় প্ৰদানৰ মূল নীতি অৰ্থাৎ আচামী নিৰ্দোষী বুলি ধাৰণা কৰাটো বিবেচনা কৰা উচিত আছিল। বৰ্তমানৰ গোচৰটোত যুক্তিসংগত সন্দেহৰ বাহিৰত একো প্ৰমাণিত হোৱা নাছিল আৰু নিম্ন আদালতসমূহে আচামীসকলক সন্দেহৰ সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত কৰাটো ন্যায্য নাছিল।

২১) ইয়াৰ বিপৰীতে প্ৰতিপক্ষ-ৰাজ্যৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তাই উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে গৃহীত কৰা বিবাদিত ৰায় আৰু আদেশক সমৰ্থন কৰি কয় যে তলৰ আদালতসমূহে নথিত থকা সাক্ষ্য-প্ৰমাণসমূহ সঠিকভাৱে উপলব্ধি আৰু মূল্যায়ন কৰিছে।

২২) প্ৰতিবাদী-ৰাজ্যৰ হৈ বিদ্বান অধিবক্তাৰ যুক্তিসমূহ তলত দিয়া ধৰণে সামৰি ল'ব পাৰি:

২২.১ বৰ্তমানৰ গোচৰটো হৈছে উপযুক্ত সাক্ষ্য-প্ৰমাণেৰে প্ৰামাণিত এক গোচৰ আৰু অপৰাধটোতট আচামীগণৰ জড়িত হোৱাটো ঘটনাত আহত হোৱা আৰু ঘটনাৰ চাক্ষুষ গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ৩, ৪ আৰু ৫ সাক্ষ্যৰ ভিত্তিত যুক্তিসংগত সন্দেহৰ বাহিৰে প্ৰমাণিত হৈছে আৰু যিটো নথিত যথাযথভাৱে প্ৰমাণিত চিকিৎসা প্ৰমাণৰ দ্বাৰা প্ৰমাণিত হৈছে।

২২.২ দুয়োখন নিম্ন আদালতে একেসময়তে মত প্ৰকাশ কৰিছে যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং ৰ সাক্ষ্যত থকা সৰু সৰু অসামঞ্জস্যই গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ২, আৰু ৩ৰ ধাৰাবাহিক সাক্ষ্যসমূহ ধ্বংস নকৰে। এইটো প্ৰকৃততে পৰিপূৰক আৰু আন সাক্ষীসকলে দিয়া সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ বিৰোধিতা নকৰে। মৃতকজনক কোনে ছুৰীৰে আঘাত কৰিছিল সেই সম্পৰ্কে থকা অসামঞ্জস্যই নং ১ আৰু সাক্ষী নং৩ৰ সাক্ষ্যৰ

মূল্যক অস্বীকাৰ নকৰে কিয়নো ই বিষয়টোৰ মূললৈ নাযায়। যদি কোনো সাক্ষ্যৰ বেছিভাগেই সঁচা হয়, তেন্তে কেৱল কিছুমান অমিলৰ বাবেই ইয়াক খাৰিজ কৰা উচিত নহয়। প্ৰতিপক্ষ-ৰাজ্যৰ বিদ্বান অধিবক্তাই যুক্তি দিছে যে এই আদালতে অসামঞ্জস্যতাৰ অভিযোগ উত্থাপন হ'লে সাক্ষ্যৰ ব্যৱহাৰৰ সৈতে জড়িত নীতিসমূহ নিষ্পত্তি কৰিছে আৰু (*i) সোহৰাব বনাম মধ্যপ্ৰদেশ ৰাজ্য (১৯৭২) ৩ এছচিচি ৭৫১, (ii) ভৰৱাদা ভোগীনভাই হিৰ্জিভাই বনাম গুজৰাট ৰাজ্য (১৯৮৩) ৩ এছচিচি ২১৭, (iii) ৰাজ্য ইউ.পি. বনাম এম.কে. এন্থনী (১৯৮৫) ১ এছচিচি ৫০৫, (iv) পৃথু @ পৃথি চান্দ বনাম হিমাচল প্ৰদেশ ৰাজ্য (২০০৯) ১১ এছচিচি ৫৮৮ আৰু (v) মধ্যপ্ৰদেশ ৰাজ্য বনাম ছাক্কি লাল (২০১৯) ১২ এছচিচি ৩২৬* গোচৰসমূহৰ ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে।

২২.৩ অভিযুক্তই দাবী কৰা *এলিবি*(ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থলত অনুপস্থিত থকা বুলি দাবী কৰা) আবেদন প্ৰতিৰক্ষাৰ দ্বাৰা পৰ্যাপ্তভাৱে প্ৰমাণিত হোৱা নাই। ৰাজ্যখনৰ বিদ্বান অধিবক্তাই দাবী কৰিছিল যে *এলিবিৰ* গোচৰৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰমাণ আইন, ১৮৭২ৰ ধাৰা ১১ আৰু ১০৩ প্ৰাসংগিক। তদুপৰি, *এলিবিৰ* আবেদনখন নিৰপেক্ষ নিশ্চয়তাৰে প্ৰমাণ কৰিব লাগিব যাতে ঘটনাস্থলীত সংশ্লিষ্ট ব্যক্তিজনৰ উপস্থিতিৰ সম্ভাৱনা সম্পূৰ্ণৰূপে বাদ পৰে। প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী নং ১ বা প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী নং ২ কোনোৱেই আচামী মো: চাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ ঘৰত থকাটো বা ডকাইতি ঘটনাত তেওঁৰ অনুপস্থিতি নিশ্চিত কৰা নাই। *আলিবি* দুৰ্বল আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা বিচাৰ বিভাগে দাখিল কৰা তথ্যৰ সৈতে বৈপৰীত্যৰ সৃষ্টি নহয়। প্ৰতিপক্ষ-ৰাষ্ট্ৰৰ বিদ্বান অধিবক্তাই *দুধনাথ পাণ্ডে বনাম উত্তৰ ৰাজ্য (১৯৮১) ২ এছচিচি ১৬৬, জিতেন্দৰ কুমাৰ বনাম হাৰিয়ানা ৰাজ্য (২০১২) ৬ এছচিচি ২০৪ আৰু*

মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য বনাম নৰসিংৰাও গংগাৰাম পিম্পল (১৯৮৪)১ এছচিচি ৪৪৬ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছে।

২৩) সংশ্লিষ্ট পক্ষসমূহৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তাসকলৰ যুক্তিবোৰ শুনাৰ পিছত, আমাৰ বিবেচনাৰ বাবে নিম্নলিখিত বিষয়বোৰ উত্থাপন হ'বঃ

(ক) ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ দ্বাৰা আবেদনকাৰী-আচামীসকলক প্ৰদান কৰা দোষী সাব্যস্তকৰণ আৰু শাস্তিৰ ৰায় নিশ্চিত কৰাত উচ্চ ন্যায়ালয় ন্যায়সংগত আছিল নে?

(খ) উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়টোত এই আদালতৰ দ্বাৰা কোনো হস্তক্ষেপ বা পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰয়োজন আছে নেকি?

(গ) কোনটো নিৰ্দেশত?

২৪. গোচৰ প্ৰক্ৰিয়া আগবঢ়াই আগতে, বিচাৰ আদালতৰ লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দ্বাৰা দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ বিৰুদ্ধে আপীলৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ সময়ত গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া দৃষ্টিভংগী মনত পেলোৱাটো উপযোগী হ'ব।

২৫) চি. আৰ. পি. চি. ৰ ৩৭৪ নং ধাৰাত দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ পৰা আপীলৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। যদিও এই আদালতে প্ৰমাণসমূহৰ ব্যাপকভাৱে পুনৰ মূল্যায়ন নকৰে আৰু অভিযুক্তৰ নিৰ্দোষিতা বা দোষী সাব্যস্ত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত নতুন দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ নকৰে যাতে তলৰ আদালতসমূহৰ সমান্তৰাল তথ্যত হস্তক্ষেপ কৰিব পৰা যায়, অৱশ্যে এই আদালতে কিছুমান ক্ষেত্ৰত গোচৰবোৰে হস্তক্ষেপ কৰিব পাৰে। এনে এটা গোচৰ তেতিয়াই হয় যেতিয়া প্ৰমাণৰ অনুচিত গ্ৰহণ বা প্ৰত্যাখ্যান হয় যিটো বাতিল বা লাভ কৰিলে দোষী সাব্যস্ত কৰাটো সমৰ্থনযোগ্য নহয়। এই আদালতে এনে এটা গোচৰতো হস্তক্ষেপ কৰিব পাৰে য'ত গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰমাণ ভুলকৈ

পঢ়া হৈছে বা আদালতে অভিযুক্তৰ সপক্ষে গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়বোৰ লক্ষ্য কৰা নাই। (*সৰৱনভৱন বনাম মাদ্ৰাজ ৰাজ্য এ.আই.আৰ. ১৯৬৬ এছ.চি. ১২৭৩*চাওক)

২৬) যদি তথ্যৰ ওপৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত অযুক্তিকৰ, অপৰ্যাপ্ত, আৰু অন্যায় ফলাফলৰ সৃষ্টি কৰে, তেন্তে এই আদালতে গোচৰটো উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ ঘূৰাই পঠোৱাৰ পৰিৱৰ্তে নিজেই প্ৰমাণ পুনৰীক্ষণ কৰিব পাৰে। তেনে কৰিলে অপ্ৰয়োজনীয় পলম বা অসুবিধাৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি। {কাশ্মীৰা সিং বনাম মধ্যপ্ৰদেশ ৰাজ্য এ.আই.আৰ ১৯৫২ এছ চি ১৫৯}

২৭) প্ৰতিদ্বন্দ্বী পক্ষৰ পৰা বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই আগবঢ়োৱা যুক্তিসমূহৰ বিবেচনা কৰিবলৈ আৰু উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ দ্বাৰা গৃহীত ৰায়সমূহত লিপিবদ্ধ সিদ্ধান্তসমূহৰ সঠিকতা নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ, গোচৰীয়া পক্ষৰ লগতে প্ৰতিপক্ষৰ দ্বাৰা পৰীক্ষা কৰা সাক্ষীসকলে দাখিল কৰা সাক্ষ্য-প্ৰমাণসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হ'ব।

২৮) গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষী মো: ছামাদ আলী এই ঘটনাত আহত হোৱা বুলি অভিযোগ উত্থাপন হোৱা ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত এজন । মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ খুৰাৰ লৰা আছিল। তেওঁৰ মতে, ঘটনাৰ দিনা পুৱা প্ৰায় ৭:০০ বজাত গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী নিজৰ পথাৰখন হাল বাবলৈ গৈছিল যেতিয়া মো: চাহেদ আলীয়ে আন আচামীসকলক গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ পথাৰলৈ লৈ যায়। আচামীসকলক গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী পথাৰলৈ যোৱা দেখি গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষী মৃত এক্কাবৰ আলী, গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ২ আৰু ৩ৰ লগত সেই পথাৰলৈ যায়। এই সাক্ষীৰ মতে, মো: ছাহেদ আলীয়ে বাকী আচামী সকলক আন ব্যক্তিক আক্ৰমণ কৰিবলৈ উচটাই দিয়ে। তাৰ পিছত আচামী আজমত আলীয়ে মাছ মৰা জোঙেৰে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীৰ বাওঁ বাহুত

আঘাত কৰে আৰু আচামী মো: হাচান আলী এটা যাঠিৰে তাৰ পেটত হানিবলৈ চেষ্টা কৰে, যাৰ ফলত তেওঁৰ বাওঁহাতত আঘাত পায়। এই সাক্ষীয়ে আৰু কয় যে মো: জব্বৰ আলীয়ে মৃত একাব্বৰ আলীৰ তলৰ পেটত চুৰকি (যাঠি)ৰে হানে আৰু তাৰ পিছত মৃতকজন পৰি যায়। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে আৰু কয় যে, গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ২ আৰু ৪কো আঘাত কৰে আৰু আহত একাব্বৰ আলীক বাৰেক বেপাৰীৰ ঘৰলৈ লৈ যোৱা হয় আৰু তাতেই তেওঁৰ মৃত্যু হয়। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে জেৰাত কয় যে, তেওঁৰ ঘৰটো ঘটনাস্থলীৰ পৰা ডেৰ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত আৰু যিখন মাটিত ঘটনা সংঘটিত হৈছিল সেই মাটি মো: চাহেদ আলীয়ে বলপূৰ্বকভাৱে দখল কৰিছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী তেওঁৰ ভতিজীৰ স্বামী। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে জেৰাত আৰু কয় যে, আৰক্ষীয়ে তেওঁক ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইত জেৰা কৰা নাছিল। তেওঁ আৰু কয় যে ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থানত প্ৰায় ১৫-২০ জন লোক উপস্থিত আছিল আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে মো: চাহেদ আলীৰ মাটি হাল বাই আছিল। যেতিয়া মোঃ ছাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ পথাৰত হাল বোৱা কাৰ্য্যত বাধা দিয়াত কাজিয়াৰ সূত্ৰপাত হয় । গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰে যে তেওঁ জব্বৰ আলীয়ে তেওঁৰ বাহুত আঘাত কৰাৰ কথা আৰক্ষীক কোৱা নাছিল আৰু মো: আজমোত আলীয়ে সেই কাম কৰিছিল। জেৰাত সময়ত দিয়া বক্তব্য অনুসৰি তেওঁ আৰক্ষীক কোৱা নাছিল যে মো: তবিবৰ ৰহমানে তেওঁৰ সোঁহাতত আঘাত কৰিছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে যিহেতু আৰক্ষীয়ে তেওঁক সোধা নাছিল গতিকে জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক আঘাত কৰাৰ কথা আৰক্ষীক কোৱা নাছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাত সময়ত কয় যে যেতিয়া এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহ ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইৰ পৰা লৈ যোৱা হৈছিল তেতিয়াহে তেওঁ

মোঃ জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক আঘাত কৰাৰ কথা জানিব পাৰিছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী বা মোঃ চাহেদ আলীৰ মাটিৰ ওচৰত তেওঁৰ কোনো মাটি আছে বুলি অস্বীকাৰ কৰে।

২৯) গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষী মো: বাছেৰুদ্দিন আন এজন সাক্ষী যি এই পৰিঘটনাৰ কালছোৱাত আঘাতপ্ৰাপ্ত হয়। তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ খুৰা আছিল আৰু প্ৰায় ৭:০০ বজাত তেওঁ ৰাস্তাত খোজ কাঢ়ি থাকোঁতে ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইত এটা হুলস্থুল শুনা পায়। গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষী যেতিয়া ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থানত উপস্থিত হয় তেতিয়া তেওঁ সকলো আচামীক লাঠি, যাঠি, হান্না, ছুৰকি আদি সহ তাত দেখে আৰু আচামীসকলে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ সৈতে মাটি হাল বাই থকাক লৈ কাজিয়া কৰি আছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীয়ে পক্ষসমূহক কাজিয়া নকৰিবলৈ অনুৰোধ কৰে। তেওঁ কয় যে ঘটনাৰ সময়ত মোঃ ছাহেদ আলীয়ে আন অভিযুক্তক গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীক আঘাত কৰিবলৈ আদেশ দিয়ে। মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ সন্মুখত আছিল আৰু মো: মোয়ন আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক ধৰি ৰাখে আৰু আচামী মো: জব্বৰ আলীয়ে চুৰকিৰে এক্কাবৰ আলীৰ তলপেটত হানে। তেওঁ আৰু কয় যে আচামী মোঃ ইউনুছ আলীয়ে তেওঁৰ সোঁহাতৰ ওপৰৰ পৃষ্ঠীয় ফালে ফাস্কাৰে আঘাত কৰাৰ বিপৰীতে আচামী মোঃ তাবিবৰ ৰহমানে তেওঁক বাওঁহাতৰ ওপৰৰ পৃষ্ঠীয় ফালে ফালাৰে আঘাত কৰে। এই দেখি তেওঁ ঘটনাস্থলীৰ পৰা পলাই যায়। আচামী মোঃ আজমোত আলী আৰু মোঃ হাছান আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীৰ হাত আৰু বাহুত আঘাত কৰে। এক্কাবৰ আলীক বাৰেক বেপাৰীৰ ঘৰলৈ লৈ যোৱা হয় য'ত তেওঁৰ মৃত্যু হয় আৰু তেওঁ পোৱা আঘাতৰ বাবে তেওঁ চিকিৎসা লৈছিল। তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত কয় যে ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থান

ৰেজ্জাক আলীৰ আছিল আৰু সেই মাটিৰ পট্টা তেওঁৰ নামত আছে। তেওঁ কয় যে আচামী মোঃ ছাহেদ আলীৰ নাম পট্টাত নামজাৰি হৈছে নে নাই সেই বিষয়ে তেওঁ জ্ঞাত নহয়। ১০–১৫ মিনিটৰ পিছত তেওঁ সংঘটিত হোৱা ঠাইলৈ লৰালৰিকৈ গৈছিল য'ত প্ৰায় ৫০–৬০ জন লোক গোট খাইছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে এক্কাবৰ আলীৰ তলৰ পেটৰ সোঁফালে আঘাত পাইছিল আৰু তেওঁৰ মাত্ৰ এটা আঘাত হৈছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাত আৰু কয় যে এই কাণ্ডৰ বিষয়ে ৰাইজে অৱগত আছিল নে নাই তেওঁ নাজানে।

৩০) গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী মৃত ইনাম আলী মৃত এক্কাবৰ আলীৰ ভাতৃ। তেওঁ সাক্ষ্য দিয়ে যে ঘটনা সংঘটিত হোৱাৰ দিনৰ পুৱা প্ৰায় ৭:০০ বজাত, যেতিয়া তেওঁ পথাৰত হাল বাই আছিল, তেতিয়া এজন সৰু ল'ৰাই আহি তেওঁক এই ঘটনাৰ বিষয়ে জনাইছিল। তেওঁ সাক্ষ্য দিয়ে যে তেওঁ ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইলৈ গৈ তেওঁৰ ডাঙৰ ভাতৃ এক্কাবৰ আলীক মৃত অৱস্থাত পৰি থকা দেখে। তেওঁৰ মতে, গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৪য়ে তেওঁক জনাইছিল যে মোয়ান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰিছে আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৪ আৰু ১ক মো: আজমোত আলীয়ে আহত কৰিছে। তেওঁ ঘটনাস্থলীত উপস্থিত হোৱাৰ লগে লগে আচামীসকলে তাৰ পৰা পলাই যায়। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৩য়ে জেৰাৰ সময়ত কয় যে যি ডোখৰ মাটিত ঘটনা সংঘটিত হৈছিল সেই মাটি বাৰ্ষিক পট্টা ভূমি আছিল আৰু তেওঁ উক্ত মাটিৰ দাগ আৰু পট্টা নম্বৰ নাজানে। তেওঁ ভূমিৰ সীমা জানে বুলি অস্বীকাৰ কৰে। তেওঁ উল্লেখ কৰে যে তেওঁ যিখন পথাৰত কাণ্ড সংঘটিত হৈছিল সেই পথাৰখনত মোসলেম নমৰ এজন ব্যক্তিও হাল হাল বাই থকা দেখিছিল আৰু ঘটনাস্থলীৰ পৰা প্ৰায় ২–৩ বিঘা দূৰত্বত থকা তেওঁৰ মাটিত তেওঁ হাল বাই

আছিল। ঘটনাস্থলীত উপস্থিত হোৱাৰ লগে লগে তেওঁ লক্ষ্য কৰা নাছিল যে তাত কোন কোন উপস্থিত আছে আৰু আচামীসকল পলাই গৈছে। আচামীসকলৰ নিজৰ নিজৰ সুকীয়া ঘৰবাৰী আছে। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত আৰু কয় যে তেওঁ আৰক্ষীক জনাইছিল যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৪য়ে তেওঁক জনাইছিল যে মোয়ান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক মাৰপিট কৰিছিল। মাটিৰ দখলৰ বাবে দুয়োটা পক্ষৰ মাজত কাজিয়া হৈছিল আৰু ঘটনা সংঘটিত হোৱাৰ দিনটোতে মোঃ চাহেদ আলীয়ে তেওঁলোকৰ(জোনাব, ৰাজু মল্লিক আৰু বাছেৰ)বিৰুদ্ধে তেওঁৰ ঘৰ লুটপাত কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰি গোচৰ দিছিল।

৩১) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষী মো: জোনাব আলী মৃতকৰ আন এজন ভাতৃ। তেওঁ সাক্ষ্য দিছে যে ঘটনা সংঘটিত হোৱা দিনৰ পুৱা প্ৰায় ৭:০০ বজাত তেওঁ ঘটনাস্থলীৰ পৰা অলপ দূৰৈত থকা নিজৰ মাটি হাল বাই আছিল। ঘটনাস্থলীত ১০০-১৫০ জন লোক গোট খোৱা দেখি তেওঁ তালৈ যায়। মো: আজমত আলীয়ে তেওঁক এখন ফচকাৰে আঘাত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰৰত তেওঁ মাটিত পৰি যায় আৰু তেওঁ মাটিৰ পৰা উঠি ৪/৫ জন মানুহে এক্কাবৰক কঢ়িয়াই নিয়া দেখ পায়। তেওঁ এক্কাবৰ আলীৰ পেটতো আঘাত দেখিছিল যিজনক তেওঁৰ মতে মোঃ হাছান আলীয়ে আঘাত কৰিছিল।জেৰাৰ সময়ত তেওঁ উল্লেখ কৰে যে মৃত এক্কাবৰ আলী আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ মাজত মাটি দখলৰ লৈ কাজিয়া হৈছিল। তেওঁ ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থানত এক্কাবৰ আলীৰ বাহিৰে আন কাৰো গাত আঘাত দেখা পোৱা নাছিল। এই সাক্ষীৰ মতে, গোচৰীয়া পক্ষৰ ২নং সাক্ষী তাৰ পিছতহে ঘটনাস্থলীলৈ আহিছিল। মোঃ হাছান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক মাৰপিট কৰা বুলি তেওঁক কোৱা ব্যক্তিসকলৰ নাম তেওঁ নাজানিছিল আৰু সেই কথা তেওঁ আৰক্ষীক কোৱা নাছিল। জেৰাৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীয়ে মোঃ ছাবেদ আলীৰ

ঘৰৰ পৰা ১০–১৫ বিঘা দূৰৈৰ কোনোবা ঠাইত দুয়োটা গোটৰ মাজত সংঘটিত হোৱা আন কাজিয়াৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ মৃত ছাবেদ আলীৰ ঘৰত তেওঁলোকৰ দ্বাৰা ডাক'ইটি সংঘটিত কৰাৰ অভিযোগত দাখিল কৰা গোচৰৰ কথাও উল্লেখ কৰে। জেৰাৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীয়ে কয় যে তেওঁ ক'ব নোৱাৰে যে অভিযুক্ত ব্যক্তিসকল ঘটনাস্থলীত উপস্থিত আছিল নে নাই। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ৩ তেওঁৰ ভাতৃ আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ৬ তেওঁৰ ভতিজীৰ স্বামী।

৩২) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৫ নং সাক্ষী মো: হাকিম খান মৃত এক্কাবৰ আলীৰ ভনী জোঁৱাই। তেওঁৰ সাক্ষ্যত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনাৰ দিনা পুৱা প্ৰায় ৮ বজাত তেওঁ কিছু সাৰ ক্ৰয় কৰি চাইকেলেৰে ঘৰলৈ গৈ আছিল। এই সাক্ষীৰ মতে, মঃ ছাহেদ আলী, মঃ তবিবুৰ ৰহমান, মঃ ছাবেদ আলী, মোছা: চন্দ্ৰভানু, মোছা: হাজৰাভানু আৰু ম: ইউনুছ আলীয়ে তেওঁৰ ফালে একেলগে আহি কয় যে 'এক্কাবৰ আলী' শেষ হ'ল। এইটোক ধৰ'। তেওঁৰ মতে, মো: চাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ সোঁ কান্ধত লাঠিৰে আঘাত কৰে, যাৰ ফলত তেওঁ পৰি গৈ অচেতন হৈ পৰে আৰু তেওঁক তেওঁৰ ডাঙৰ পুত্ৰ আনোৱাৰ খান, জোঁৱাই আৰু তেওঁৰ পত্নীয়ে চিকিৎসালয়লৈ লৈ যায় । তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে এক্কাবৰ আলীৰ সোঁ বৃক্কত আঘাতপ্ৰাপ্ত হৈছিল। এই সাক্ষীয়ে জেৰাৰ সময়ত উল্লেখ কৰে যে কেওটপাৰাত জিটু আলীৰ ঘৰৰ সমীপত তেওঁক আক্ৰমণ কৰি আহত কৰা হয়। দুটা স্থানত মাৰপিটৰ ঘটনা সংগঠিত হৈছিল। তেওঁক আক্ৰমণ কৰা ঠাই আৰু এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰা ঠাইৰ মাজৰ দূৰত্ব এক ফাৰ্লং। এই সাক্ষীয়ে কয় যে তেওঁৰ ফালে দৌৰি গৈ তেওঁক আক্ৰমণ কৰাৰ বাহিৰে বাকী আচামীসকলে কি কৰিলে তেওঁ নাজানে। কাজিয়াৰ কাৰণ তেওঁৰ অজ্ঞাত আছিল। এই সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাৰ

সময়ত উল্লেখ কৰে যে তেওঁ আচামীসকলে এক্কাবৰ আলীক আক্ৰমণ কৰাৰ কথা আৰক্ষীক কোৱা নাছিল।

৩৩) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী তথা প্ৰথম তথ্যদাতা বাজু মলিকে সাক্ষ্যত কৈছে যে ঘটনাৰ দিনা পুৱা প্ৰায় ৭:০০ বজাত তেওঁ যেতিয়া নিজৰ মাটি হাল বাই আছিল, আচামী ক্ৰমে মো: ছাহেদ আলী, মোঃ ছাবেদ আলী, মোছা: হাজেৰাভানু আৰু মোছা চন্দ্ৰভানুৱে সেই মাটিডোখৰলৈ আহি তাক তাত হাল বোৱাত মানা কৰে। উক্ত বিষয়টোক লৈ তৰ্ক-বিতৰ্ক হয়। এই সাক্ষীৰ মতে, সেই সময়ত মৃত একাবৰ আলী ৰাস্তাৰে নিজৰ কৰ্মস্থলীলৈ গৈ আছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে এক্কাবৰ আলীক নিজৰ মাটিলৈ মাতিছিল আৰু এক্কাবৰ আলীয়ে আচামীসকলক গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ সৈতে কাজিয়া নকৰিবলৈ কয়। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে আৰু কয় যে সেই সময়ত মো: চাহেদ আলীয়ে একাবৰ আলীক আক্ৰমণ কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল আৰু সেয়েহে মো: ছাবেদ আলী, মোছা: হাজেৰাভানু আৰু মোছা: চন্দ্ৰভানুৱে এক্কাবৰ আলীক জোৰেৰে ধৰি ৰখাৰ বিপৰীতে মোঃ ছাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ পেটত যাঠিৰে হানে। তেওঁৰ সাক্ষ্য অনুসৰি তেওঁকো আক্ৰমণ কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল যদিও তেওঁ তাৰ পৰা পলাই সাৰে। পলাই গৈ থকা অৱস্থাত তেওঁ গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীক লগ কৰি তেওঁক ঘটনাৰ বিষয়ে অৱগত কৰে। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে উক্ত ঘটনা সন্দৰ্ভত গাঁওবাসীক অৱগত কৰে আৰু ঘটনাস্থলী লৈ উভতি আহি তেওঁ এক্কাবৰ আলীক আঘাতপ্ৰাপ্ত অৱস্থাত পথাৰত পৰি থকা অৱস্থাত পায়। জেৰাৰ সময়ত তেওঁ কয় যে তেওঁ হাল বোৱা মাটিডোখৰ তেওঁৰ নিজৰ মাটি আছিল যদিও তেওঁ নিজৰ মাটিৰ ডাগ আৰু পট্টা নম্বৰ নাজানে। তেওঁ উল্লেখ কৰে যে তেওঁ কেৱল আচামী মোঃ ছাহেদ আলী, মোঃ ছাবেদ আলী, মোছা: হাজেৰাভানু আৰু মোছা:

চন্দ্ৰভানুৰ বাহিৰে অন্য মানুহ ঘটনাস্থলীত দেখা নাছিল আৰু তেওঁ পলাই যোৱাৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীক একেখিনি কথা জনাইছিল। ১০-১৫ মিনিটৰ পাছত তেওঁ ঘটনাস্থলীলৈ উভতি আহি মাত্ৰ পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ৪ জন আচামীসকলকহে দেখা পাইছিল আৰু আন কোনো ব্যক্তিক দেখা পোৱা নাছিল। তেওঁ উল্লেখ কৰে যে ঘটনাস্থলীত কেৱল এক্কাবৰ আলী আৰু তেওঁ আছিল। তেওঁ জেৰাৰ সময়ত সাক্ষ্য দিয়ে যে, আন কোনো লোক আঘাতপ্ৰাপ্ত হৈছিল নে নাই তাক তেওঁ নাজানে। তেওঁ উল্লেখ কৰে যে মোঃ ছায়েদ আলীয়ে তেওঁক পথাৰখনত হাল নামাৰিবলৈ কৈছিল। উক্ত মাটিখিনি তেওঁক তেওঁৰ মামা মোঃ ৰেজ্জাক আলীয়ে দিছিল যদিও সেই উক্ত মাটি তেওঁৰ নামত নামজাৰি হোৱা নাই। এই সাক্ষীয়ে কয় যে তেওঁ আচামী মোঃ ছায়েদ আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীক ফালাৰে আঘাত কৰাৰ কথা আৰক্ষীক কোৱা নাছিল। তেওঁৰ মতে, গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে হাতেৰে এইটো ধৰিছিল আৰু তাৰ ফলত তেওঁ তেওঁৰ হাতত আঘাত পায়। তেওঁ লগতে কয় যে তেওঁ আৰক্ষীক কোৱা নাছিল যে মোঃ ইউনুছ আলীয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীক জখম কৰিছিল আৰু মোঃ হাছান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক জখম কৰিছিল। মোঃ ছায়েদ আলীৰ ঘৰৰ ওচৰত কোনো কাণ্ড সংঘটিত হোৱাৰ কথা তেওঁ নাজানিছিল। তেওঁ এই ঘটনা সংঘটিত হোৱা মাটি মোঃ ছাহেদ আলীৰ বুলি অস্বীকাৰ কৰে। আনকি তেওঁ জেৰাৰ সময়ত উল্লেখ কৰিছিল যে কোনে কাক আক্ৰমণ কৰিছিল সেই কথাও তেওঁ ক'ব নোৱাৰে। এই সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ মামা শহুৰ বুলিও সাক্ষ্য দিয়ে।

৩৪) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৭ নং সাক্ষী বৰপেটা অসামৰিক চিকিৎসালয়ত কাম কৰি থকা ডাঃ ডি. চি. শৰ্মাই প্ৰকাশ কৰিছিল যে ১৯/১১/১৯৯৯ ত তেওঁ গোচৰীয়া পক্ষৰ ১, ৪ আৰু ৫ নং সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰিছিল। প্ৰতিবেদনখন গোচৰীয়া পক্ষৰ

৭ নং সাক্ষীৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত আৰু স্বাক্ষৰ কৰা হৈছিল আৰু গোচৰীয়া পক্ষই ইয়াক ক্ৰমে প্ৰদৰ্শক ২, ৪ আৰু ৩ হিচাপে প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। আঘাতৰ প্ৰতিবেদনত উল্লেখ কৰা আঘাতবোৰ সাধাৰণ প্ৰকৃতিৰ আছিল আৰু এটা ভোটা অস্ত্ৰৰ দ্বাৰা কৰা বুলি জানিব পৰা গৈছিল।

৩৫) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৮ নং সাক্ষী ডাঃ পি.এন. উজিৰে এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহৰ মৰণোত্তৰ পৰীক্ষা সম্পন্ন কৰে। মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন প্ৰদৰ্শক ৫ত ইংগিত পোৱা গৈছে যে তলৰ পেটৰ বাওঁফালে এটা হানা জখম পোৱা গৈছে আৰু বৃহদান্ত্ৰৰ ছিদ্ৰৰ লগতে পেৰিটনিয়ামৰ ফাটি যোৱা দেখা গৈছে। চিকিৎসকৰ মতামত অনুসৰি মৃত্যুৰ কাৰণ হ'ল শ্বক আৰু জখমৰ বাবে ৰক্তক্ষৰণ। মৃতদেহত মাত্ৰ এটা জখম পোৱা গৈছিল। তেওঁৰ প্ৰতিবেদনত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে যে জখমটো যথাসম্ভৱ চোকা অস্ত্ৰৰে কৰা হৈছিল।

৩৬) গোচৰীয়া পক্ষৰ ৯ নং সাক্ষী ডাঃ এছ চি শৰ্মাই ১৯.১১.১৯৯৯ তাৰিখে বৰপেটা অসামৰিক চিকিৎসালয়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰিছিল আৰু তেওঁৰ প্ৰতিবেদন প্ৰদৰ্শক ৬ত সোঁহাতৰ পৃষ্ঠভাগত দুটা সৰু সৰু ফুটি যোৱা জখম পোৱাৰ কথা উল্লেখ আছিল। জখম সাধাৰণ প্ৰকৃতিৰ আছিল আৰু জোঙা অস্ত্ৰৰ দ্বাৰা কৰা হৈছিল।

৩৭) গোচৰীয়া পক্ষৰ ১০ নং সাক্ষী বিশ্বেশ্বৰ সিংহ হৈছে গোচৰটোৰ তদন্তকাৰী বিষয়া যিয়ে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে লিখিত এজাহাৰ দাখিল কৰা বুলি উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ অভিযোগ পঞ্জীয়ন কৰিছিল, অভিযোগকাৰীক জেৰা কৰিছিল, ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থান পৰিদৰ্শন কৰিছিল, সাক্ষীসকলক সোধা-পোছা কৰিছিল আৰু তেওঁৰ স্বাক্ষৰৰ সৈতে ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থানৰ থুলমূল মানচিত্ৰ- প্ৰদৰ্শক-৭ আঁকিছিল আৰু প্ৰদৰ্শক-৭(i) তেওঁৰ চহী। তেওঁ সাক্ষ্য দিছে যে তেওঁ প্ৰদৰ্শক-

৯ জব্দনামা যোগে ৯ ইঞ্চি দীঘল লোহাৰ জোং লগোৱা ১০ ফুট ৭ ইঞ্চি বাঁহৰ মাৰি আৰু ৯ ইঞ্চি দীঘল লোহাৰ ফালা লগোৱা ১১ ফুট ২.4 ইঞ্চি দীঘল বাঁহৰ মাৰি জব্দ কৰিছিল আৰু প্ৰদৰ্শক- ৯(i) তেওঁৰ চহী । প্ৰদৰ্শক ১০(১) পৰিদৰ্শক তনু হাজৰিকাৰ স্বাক্ষৰ। এই সাক্ষীৰ মতে তেওঁ মৃত এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহ মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ বাবে বৰপেটা অসামৰিক চিকিৎসালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰে আৰু তদন্ত সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ লগে লগে অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগনামা দাখিল কৰে। তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত তেওঁ কয় যে এই কাণ্ড মুছলমুদ্দিনৰ মাটিত সংঘটিত হৈছিল আৰু তেওঁ গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী অৰ্থাৎ প্ৰথম তথ্যদাতা আৰু অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলৰ ভূমিৰ নথি-পত্ৰ পৰীক্ষা কৰা নাছিল। ডায়েৰীত অভিযুক্ত ছায়েদ আলীৰ ঘৰত লুটপাত হোৱাৰ কোনো উল্লেখ নাই। অভিযোগনামাত তেওঁৰ স্বাক্ষৰ নাছিল। জেৰাৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ ১০ নং সাক্ষীয়ে কয় যে তেওঁ জব্দ কৰা সামগ্ৰীসমূহ তেওঁৰ জবানবন্দী দিয়া দিনটোত আদালতত দেখা নাছিল। তেওঁ আৰু কয় যে তেওঁ আনোৱাৰ খানক সাক্ষী হিচাপে পৰীক্ষা কৰা নাছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ১০ নং সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰিছে যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং আৰু ৮ নং সাক্ষীয়ে তেওঁক এই ঘটনাৰ বিষয়ে জনাইছিল।

৩৮) অভিযুক্ত পক্ষই দুজন সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰে। প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী- ফুল খাতুনে তাইৰ সাক্ষ্যত কয় যে, প্ৰায় ৪-৫ বছৰ আগতে মোঃ ছাহেদ আলীৰ ঘৰত কিছু মাটিক লৈ কাজিয়া হৈছিল। প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী নং ১য়ে অৱশ্যে কয় যে ঘটনা সংঘটিত হোৱাৰ সময়ত মোঃ ছাহেদ আলী উপস্থিত আছিল নে নাই সেয়া তাই ক'ব পৰা নোৱাৰিব। প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী নং ১য়ে উল্লেখ কৰে যে তেওঁ এই ঘটনা দেখা নাই। প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী নং ১য়ে তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত কয় যে এই সংঘটিত হোৱাৰ সময়ত তেওঁ উপস্থিত নাছিল।

৩৯) প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষী ২- মোঃ আবু আহমেদে উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইত আৰক্ষীৰ আগমনৰ কথা জানিব পাৰি তেওঁ তালৈ গৈ বাৰেক বেপাৰীৰ ঘৰৰ চোতালত এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহটো পৰি থকা পাইছিল । এই সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জেৰাৰ সময়তত উল্লেখ কৰে যে মৃত একাবৰ আলীক হত্যা কৰাৰ সময়ত তেওঁ উপস্থিত নাছিল।

৪০) বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যবোৰ পুনৰ পৰ্যালোচনা কৰাৰ পিছত এইটো মন কৰিবলগীয়া যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষী যিজন জখমী হোৱা সাক্ষীসকলৰ ভিতৰত এজন, উল্লেখ কৰিছে যে ঘটনাৰ দিনা মো: চাহেদ আলীয়েই আন অভিযুক্তক আক্ৰমণ কৰিবলৈ উপদেশ দিছিল আৰু ফলস্বৰূপে, মো: জব্বৰ আলিয়ে এক্কাবৰ আলীৰ পেটৰ তলৰ অংশত চুৰকিৰে (ফালা)আঘাত কৰে আৰু তাৰ পিছত মৃতকজন পৰি যায়। গোচৰীয়া পক্ষৰ ২ নং সাক্ষীয়ে এই কথাও উল্লেখ কৰিছে যে অভিযুক্ত মোয়ান আলীয়ে একাবৰ আলীক ধৰি আছিল আৰু অভিযুক্ত মো: জব্বৰ আলিয়ে চুৰকিৰে এক্কাবৰ আলীৰ তলৰ পেটত আঘাত কৰিছিল। মোঃ ইউকনছ আলীয়ে তেওঁৰ সোঁহাতৰ ওপৰৰ পৃষ্ঠীয় ফালে ফালাৰে আঘাত কৰিছিল আৰু মোঃ তবিবুৰ ৰহমানে তেওঁক বাওঁহাতৰ ওপৰৰ পৃষ্ঠীয় ফালে ফালাৰে আঘাত কৰিছিল। ফলত তেওঁ ঘটনাস্থলীৰ পৰা পলায়ন কৰে। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষী ইনাম আলী প্ৰত্যক্ষদৰ্শী নহয় যদিও দিয়া সাক্ষ্য অনুসৰি তেওঁ ঘটনা সংঘটিত হোৱা স্থানলৈ গৈ এক্কাবৰ আলীক মৃত অৱস্থাত পৰি থকা অৱস্থাত পাইছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষী, যি এজন শুনা সাক্ষী, তেওঁক জনাইছিল যে মোয়ান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰিছে। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষী তেওঁৰ সাক্ষ্যত আৰু কয় যে তেওঁ এক্কাবৰ আলীৰ পেটত আঘাত দেখিছিল যিজনক তেওঁৰ মতে মোঃ হাছান আলীয়ত্ব আঘাত কৰিছিল। কিন্তু তেওঁ মো: হাছান আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক আক্ৰমণ কৰা দেখা বুলি উল্লেখ কৰা নাই। লগতে,

গোচৰীয়া পক্ষৰ ৫ নং সাক্ষী মো: হাকিম খানে সাক্ষ্য দিছে যে মো: চাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ সোঁ কান্ধত লাঠিৰে আঘাত কৰিছিল আৰু ফলত তেওঁ মাটিত পৰি অচেতন হৈ গৈছিল আৰু তেওঁক চিকিৎসালয়লৈ লৈ যোৱা হৈছিল। এক্কাবৰ আলীক কোনে আক্ৰমণ কৰিছিল সেই সন্দৰ্ভতো তেওঁ উল্লেখ কৰা নাই। একেদৰে প্ৰথম তথ্যদাতা গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী বাজু মল্লিকে উল্লেখ কৰিছে যে মো: ছাহেদ আলীৰ উচটনিত মো: ছাবেদ আলী, মোছা: হাজেৰাভানু আৰু মোছা: চন্দ্ৰভানুৱে এক্কাবৰ আলীক জোৰেৰে ধৰি ৰখাৰ বিপৰীতে মোঃ ছাহেদ আলীয়ে তেওঁৰ পেটত ফালাৰে হানে আৰু তেওঁকো আক্ৰমণ কৰাৰ চেষ্টা হোৱাৰ বাবে তেওঁ পলাই যায়। পলাই যোৱাৰ সময়তে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীক লগ কৰি ঘটনাৰ বিষয়ে অৱগত কৰে। এইদৰে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীও এই ঘটনাৰ প্ৰত্যক্ষদৰ্শী নহয় কিয়নো এক্কাবৰ আলীক আক্ৰমণ কৰাৰ সময়ত তেওঁলোক উপস্থিত নাছিল।

৪১) দুয়োপক্ষই উত্থাপন কৰা সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ বিশ্লেষণত যিটো ওলাই পৰে সেয়া হ'ল যে এই গোচৰটোত মৃত এক্কাবৰ আলীক কোনে মাৰাত্মক আঘাত কৰিছিল সেই সন্দৰ্ভত প্ৰথম তথ্যদাতা গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ লগতে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১, ২ আৰু ৪য়ে দিয়া সাক্ষ্যবোৰৰ অমিল আছে ।গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ জবানবন্দী অনুসৰি অভিযুক্ত মো: ছাহেদ আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীৰ পেটত ফালাৰে আঘাত কৰাৰ বিপৰীতে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ জবানবন্দী অনুসৰি অভিযুক্ত মো: জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীৰ তলপেটট সুৰকিৰে আঘাত কৰে তাৰ ফলস্বৰূপে তেওঁ মাটিত পৰি যায় আৰু পিছত তেওঁক বাৰেক বেপাৰীৰ ঘৰলৈ লৈ যোৱা হয় যত তেওঁৰ মৃত্যু হয়। কিন্তু, গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং সাক্ষীয়ে তেওঁক কৰা জেৰাৰ সময়ত স্বীকাৰ কৰিছে যে তেওঁ মোঃ জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হানাৰ কথা আৰক্ষীক কোৱা নাছিল

আৰু যেতিয়া এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহটো ঘটনা সংঘটিত হোৱা ঠাইৰ পৰা লৈ যোৱা হৈছিল তেতিয়া তেওঁ গম পাইছিল যে মোঃ জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হানিছিল।গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীয়ে মো: ময়ন আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰা বুলি সাক্ষ্য দিছে। সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ পৰা যিটো ওলাই পৰে সেয়া হ'ল যে অভিযুক্তসকলৰ ভিতৰত কোনে মৃত এক্কাবৰ আলীক মাৰাত্মক আঘাত দিছিল সেই সম্পৰ্কে পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা সাক্ষীসকলৰ জবানবন্দীত কোনো সামঞ্জস্যতা নাই। যেতিয়া মৃত এক্কাবৰ আলীক কোনে আঘাত কৰিলে সেয়া স্পষ্ট নহয়, তেতিয়া ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ তথ্য যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যই গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ আৰু ২ৰ সাক্ষ্যৰ সমৰ্থন বিচাৰি পায় সেয়া ভুল আৰু ইয়াক বাহাল ৰাখিব নোৱাৰি। যিহেতু ইজনৰ সাক্ষ্যৰ সিজনৰ সাক্ষ্যৰ মিল নাই সেয়ে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়েও এই সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্য-প্ৰমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা উচিত নাছিল যিবোৰ সংশ্লিষ্ট অভিযুক্তক দোষী সাব্যস্ত কৰাত যথাযথ নহয়।

৪২) মৃতকৰ ভাতৃ গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যয়ো গোচৰীয়া পক্ষৰ গোচৰটো সমৰ্থন নকৰে কিয়নো গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষী নাছিল বৰঞ্চ তেওঁ কেৱল শুনা সাক্ষী আছিল যিয়ে তেওঁৰ জবানবন্দীত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁ নিজৰ পথাৰখন হাল বাই থকাৰ সময়তে এজন সৰু ল'ৰাই আহি তেওঁক এই বিষয়ে জনাইছিল। ঘটনাৰ খবৰ পোৱাৰ পিছত এই সাক্ষীয়ে ঘটনাস্থলীলৈ ততাতৈয়াকৈ গৈ মৃত এক্কাবৰ আলীৰ মৃতদেহ দেখিবলৈ পায়। ইয়াৰ উপৰিও গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জবানবন্দীত এইটোও উল্লেখ কৰিছে যে তেওঁক গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ সাক্ষীয়ে জনাইছিল যে অভিযুক্ত মোয়ান আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক হানিছিল আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং আৰু ৪ নং সাক্ষীক অভিযুক্ত মো: আজমোত আলীয়ে জখম কৰিছিল। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীৰ

সাক্ষ্য পৰীক্ষা কৰিলে স্পষ্ট হয় যে তেওঁৰ সাক্ষ্য আন কোনো সাক্ষীৰ যেনে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১ নং আৰু ২ নং সাক্ষীনৰ সাক্ষ্যই সমৰ্থন নকৰে আৰু তেওঁলোকে দিয়া সাক্ষ্য মতে অভিযুক্ত মো: জব্বাৰ আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক হনিছিল আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬নং সাক্ষীয়ে কৈছে যে, অভিযুক্ত মোঃ চাহেদ আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক হানিছিল। ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যই বিচাৰ গোচৰৰ শুদ্ধতাক সমৰ্থন কৰে বুলি কৰা তথ্য সেয়েহে ভুল। এইদৰে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং সাক্ষীৰ প্ৰমাণে কোনো কাৰণতে বিচাৰ বিভাগৰ গোচৰটোক সহায় নকৰে।

৪৩) উক্ত কাণ্ডত আঘাতপ্ৰাপ্ত হোৱাৰ অভিযোগ উত্থাপন হোৱা গোচৰীয়া পক্ষৰ ৪ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যত দেখা যায় তেওঁও এই পৰিঘটনাৰ প্ৰত্যক্ষদৰ্শী নাছিল। তেওঁৰ জবানবন্দী অনুসৰি তেওঁ তাত বহু লোক গোট খোৱা দেখি ঘটনাস্থলীলৈ গৈছিল। এই সাক্ষীৰ মতে অভিযুক্ত মোঃ হাছান আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক আক্ৰমণ কৰিছিল যদিও তেওঁক কৰা জেৰাৰ সময়ত তেওঁ স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছিল যে অভিযুক্ত মোঃ হাছান আলীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক হানা বুলি কোনে কৈছিল সেই কথা তেওঁ নাজানে।

৪৪) তদুপৰি, গোচৰীয়া পক্ষৰ ৫ নং সাক্ষীও অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলে মৃত এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰাৰ কাণ্ডৰ প্ৰত্যক্ষদৰ্শীও নাছিল। এই সাক্ষীৰ মতে অভিযুক্ত ব্যক্তি মোঃ ছাহেদ আলী, মোঃ ছাবেদ আলী, মোছা: চন্দভানু, মোছা: হাজেৰাভানু আৰু মোঃ ইউনুছ আলীয়ে তেওঁৰ ফালে আহি তেওঁক মৃত এক্কাবৰ আলীক হত্যা কৰা বুলি কৈছিল। কিন্তু এই সাক্ষীয়ে উল্লেখ কৰিব পৰা নাই কোনজন অভিযুক্ত ব্যক্তিয়ে প্ৰকৃততে মৃত এক্কাবৰ আলীক হানিছিল। এইদৰে,গোচৰীয়া পক্ষৰ ৫ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যই বিচাৰ বিভাগৰ গোচৰটোক কোনো বিশ্বাসযোগ্যতা প্ৰদান নকৰে।

৪৫) গোচৰীয়া পক্ষৰ ১০ নং সাক্ষী অৰ্থাৎ তদন্তকাৰী বিষয়াৰ প্ৰমাণসমূহ ভালদৰে পৰীক্ষা কৰিলে স্পষ্ট হয় যে তেওঁ গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীৰ লগতে অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলৰ ভূমিৰ নথি-পত্ৰ পৰীক্ষা কৰা নাছিল। ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে ৰায় দিছে যে সংশ্লিষ্ট দিনটোত অৰ্থাৎ ঘটনাৰ দিনা গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষীয়ে মাটিত খেতি কৰি আছিল যদিও অভিযুক্ত মোঃ ছাহেদ আলীয়েও নিজকে মাটিৰ মালিক বুলি দাবী কৰিছিল। লগতে গোচৰীয়া পক্ষৰ ১০ নং সাক্ষীয়ে তেজৰ দাগবোৰ ঘটনাস্থলীৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা নাছিল।

৪৬) সেয়েহে আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে বিচাৰ বিভাগৰ গোচৰটো যুক্তিসংগত সন্দেহৰ বাহিৰত প্ৰমাণ কৰিব পৰাকৈ কোনো স্পষ্ট প্ৰমাণ নাই কাৰণ গোচৰীয়া পক্ষৰ ১, ২ আৰু ৫ নং সাক্ষীয়ে দিয়া সাক্ষ্যবোৰত বৈপৰীত্য আছে। তদুপৰি, গোচৰীয়া গোচৰীয়া পক্ষৰ ৬ নং সাক্ষী ডব্লিউ-৬, গোচৰৰ তথ্যদাতাৰ সাক্ষ্যৰ লগত গোচৰীয়া পক্ষৰ ১, ২ আৰু ৫ নং সাক্ষীয়ে দিয়া সাক্ষ্যৰ মিল নাই। আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যবোৰত থকা অন্তৰ্নিহিত বৈপৰীত্যই বিচাৰৰ গোচৰটো যুক্তিসংগত সন্দেহৰ বাহিৰত প্ৰমাণ নকৰে। গতিকে মো: চাহেদ আলীৰ *আলিবি*ৰ সম্পৰ্কত প্ৰতিৰক্ষা সাক্ষীসকলৰ প্ৰমাণক তেনেকৈ বিবেচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই।

৪৭) ইয়াত উল্লেখ কৰাটো প্ৰাসংগিক যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ লগতে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ তথ্য ভুল কাৰণ উক্ত বিবাদিত ভূমিৰ দখল বা মালিকীস্বত্ব প্ৰমাণ কৰিবলৈ কোনো নথি-পত্ৰ গোচৰৰ নথিত অনা হোৱা নাছিল। ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে কেৱল অনুমানৰ ভিত্তিত এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে এই ঘটনা সংঘটিত হোৱা বিবাদিত ভূমি অভিযোগকাৰীৰ পক্ষৰ হাতত আছিল কেৱল অনুমানৰ ভিত্তিত। সেয়েহে গোচৰৰ সেই দিশটোৰ ওপৰত আমি কোনো মতামত প্ৰকাশ কৰা নাই।

৪৮) মন কৰিবলগীয়া যে এই গোচৰটোত সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যৰ ওপৰত যথেষ্ট

গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা হৈছে। পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা কথাটো লক্ষ্য কৰি যে এই আদালতে আইন আদালতত দিয়া কোনো আসোঁৱাহপূৰ্ণ সাক্ষ্য নুই কৰিবলৈ সাক্ষীসকলৰ বিশ্বাসযোগ্যতা পৰীক্ষা কৰিছে। আপীলকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তাই যুক্তি দিছে যে বৰ্তমানৰ গোচৰটোত বিচাৰ বিভাগে কোনো স্বতন্ত্ৰ সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে আৰু সাক্ষীসকল ইজনে সিজনৰ সম্পৰ্কীয়। এই আদালতে কেইবাটাও গোচৰত সম্পৰ্কীয়/আগ্ৰহী/পক্ষপাতমূলক সাক্ষীৰ উক্ত দিশটো আৰু এনে সাক্ষীৰ বিশ্বাসযোগ্যতা বিবেচনা কৰাৰ সুযোগ পাইছে। এই আদালতখন এই সুনিৰ্ধাৰিত নীতিৰ প্ৰতি সচেতন যে কেৱল সাক্ষীসকল সম্পৰ্কীয়/আগ্ৰহী/পক্ষপাতমূলক সাক্ষী হোৱাৰ বাবেই তেওঁলোকৰ সাক্ষ্যক অৱজ্ঞা কৰিব নোৱাৰি, অৱশ্যে এইটোও সঁচা যে যেতিয়া সাক্ষীসকল সম্পৰ্কীয়/আগ্ৰহী হয়, তেতিয়া তেওঁলোকৰ সাক্ষ্যসমূহ অধিক যত্ন আৰু সাৱধানতাৰে ভালদৰে পৰীক্ষা কৰিবলগীয়া হয় । গংগাধৰ বেহেৰা আৰু অন্যান্য বনাম উৰিষ্যা ৰাজ্য (২০০২) ৮ এছচিচি ৩৮১ গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে এনে সম্পৰ্কীয় সাক্ষীৰ সাক্ষ্যৰ বিশ্বাসযোগ্যতাৰ বাবে সাৱধানে বিশ্লেষণ কৰা উচিত।

৪৯) ৰাজু ওৰফে বালাচন্দ্ৰন আৰু অন্যান্য বনাম তামিলনাডু ৰাজ্য (২০১২) ১২ এছচিচি ৭০১ গোচৰত এই আদালতে লক্ষ্য কৰিছিল যে,

"২৯.মূল কথাটো হ'ল কোনো সম্পৰ্কীয় বা আগ্ৰহী সাক্ষীৰ প্ৰমাণ নিখুঁত আৰু সযতনে পৰীক্ষা কৰিব লাগে। যিটো ক্ষেত্ৰত সম্পৰ্কীয় আৰু আগ্ৰহী সাক্ষীৰ আক্ৰমণকাৰীৰ সৈতে কিছু শত্ৰুতা থাকিব পাৰে, তেনে ক্ষেত্ৰত প্ৰতিবন্ধকটো উত্থাপন কৰিব লাগিব আৰু সাক্ষীৰ প্ৰমাণসমূহ বিবেচনাপূৰ্ণ নিৰীক্ষণৰ মানদণ্ড প্ৰয়োগ কৰি পৰীক্ষা কৰিব লাগিব। কিন্তু এইটো কেৱল বিচক্ষণতাৰ নিয়মহে আৰু আইনৰ নিয়ম নহয়, যিটো দলিপ সিং [এয়াৰ ১৯৫৩ এছ চি ৩৬৪] গোচৰত মত পোষণ কৰা হৈছে আৰু সৰৱান সিং [(১৯৭৬) ৪ এছচিচি ৩৬৯] গোচৰত

তলত দিয়া শব্দবোৰেৰে সূক্ষ্মভাৱে পুনৰাবৃত্তি কৰা হৈছে [(সৰৱান সিং গোচৰ [(১৯৭৬) ৪ এছচিচি ৩৬৯, পৃষ্ঠা ৩৭৬, পেৰা ১০)]

“১০. ...আগ্ৰহী সাক্ষীৰ সাক্ষ্য কোনো ধৰণৰ দুৰ্বলতাৰ সন্মুখীন নহয়, কিন্তু আদালতে বিচক্ষণতাৰ নিয়ম হিচাপে বিচাৰে, আইনৰ নিয়ম হিচাপে নহয়, যে এনে সাক্ষীৰ সাক্ষ্য সামান্য সাৱধানতাৰে পৰীক্ষা কৰা উচিত। এবাৰ সেই দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰাৰ পিছত আৰু আদালত সন্তুষ্ট হয় যে আগ্ৰহী সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যত সত্যতা আছে, এনে সাক্ষ্যৰ ওপৰত সেই সাক্ষ্যৰ কোনো ধৰণৰ সমৰ্থন অবিহনেও নিৰ্ভৰ কৰিব পাৰি।”

৫০) একে বিষয়টোৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দি, এইটো উল্লেখ কৰা হৈছে যে গণপতি আৰু আন বনাম তামিলনাডু ৰাজ্য (২০১৮) ৫ এছচিচি ৫৪৯গোচৰত, এই আদালতে ৰায় দিছিল যে কেইবাটাও গোচৰত যেতিয়া ঘটনাৰ সময়ত কেৱল পৰিয়ালৰ সদস্যসকল উপস্থিত থাকে আৰু অপৰাধীৰ গোচৰ কেৱল তেওঁলোকৰ সাক্ষ্যৰ ওপৰত আধাৰিত হয়, তেতিয়া বিচাৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ সময়ত আদালতবোৰে অতি সাৱধানে আৰু সূক্ষ্মভাৱে সাক্ষ্যবোৰমূল্যায়ন কৰিব লাগিব।

৫১) এইদৰে নিষ্পত্তি কৰা হয় যে সম্পৰ্কীয় সাক্ষীসকলৰ প্ৰমাণ বিবেচনাপূৰ্ণ নিৰীক্ষণ প্ৰয়োগ কৰি বিবেচনা কৰিব লাগিব। এই গোচৰটোত বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষীৰ সাক্ষ্যৰ পৰা দেখা যায় যে সকলো সাক্ষী মৃত এক্কাবৰ আলীৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আৰু সেয়েহে সকলো সাক্ষীয়ে ইজনে সিজনৰ সম্পৰ্কীয়। উক্ত দিশটোৰ ওপৰত স্পষ্ট হ’বলৈ সাক্ষীসকলৰ আৰু মৃত এক্কাবৰ আলীৰ সৈতে সম্পৰ্ক লক্ষ্য কৰাটো প্ৰাসংগিক। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ১ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ জবানবন্দীত উল্লেখ কৰিছে যে মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ খুৰাৰ লৰা আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৬ নং সাক্ষী তেওঁৰ ভতিজীৰ স্বামী। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ২ নং সাক্ষীয়ে

উল্লেখ কৰিছে যে মৃত এক্কাবৰ আলী তেওঁৰ খুৰা। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৩ নং আৰু ৪ নং সাক্ষীয়ে কৈছে যে তেওঁলোক মৃতকৰ ভাতৃ । গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৫ নং সাক্ষী মৃতকৰ খুলশালি/ভনীজোঁৱাই আছিল আৰু গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৬ নং সাক্ষী মৃতকজন তেওঁৰ মামা শহুৰ বুলি উল্লেখ কৰিছে। ইয়াত উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় যে সম্পৰ্কীয় সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যত বস্তুগত বৈপৰীত্য আৰু অসামঞ্জস্যতা পোৱা গ'লে তেওঁলোকৰ প্ৰমাণ নাকচ কৰিব পাৰি। দেখা গৈছে যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ১ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্যৰ সালসলনি হৈছে। গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ১ নং সাক্ষীয়ে তেওঁৰ সাক্ষ্যত অভিযুক্ত মোঃ জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হানা বুলি উল্লেখ কৰিছে যদিও তেওঁৰ জেৰাৰ সময়ত গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ১ নং সাক্ষীয়ে কয় যে তেওঁ আৰক্ষীক কোৱা নাই যে মো: জব্বৰ আলীয়ে এক্কাবৰ আলীক হানিছিল। এই সাক্ষ্যৰ সাক্ষ্যত যি সালসলনি হৈছে সেয়া মনত ৰাখিব লাগিব।

৫২) ইয়াৰ উপৰিও ইতিমধ্যে ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি সকলো সাক্ষীয়ে মৃত এক্কাবৰ আলীক কোনে মাৰাত্মক আঘাত কৰিছিল সেই সম্পৰ্কে পৰস্পৰ বিৰোধী সাক্ষ্য দিছে আৰু তেওঁলোকৰ সাক্ষ্যবোৰত বৈপৰীত্যও দেখা যায়। পুনৰ কোৱা হৈছে যে গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ৬ নং সাক্ষীৰ সাক্ষ্য গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী ১, ২ আৰু ৫ নং সাক্ষীৰ ৰ সাক্ষ্যৰ সৈতে অসঙ্গতিপূৰ্ণ। এই আদালতে ৰাজস্থান ৰাজ্য বনাম কাল্কি আৰু আন এজন (১৯৮১) ২ এছ চি চি ৭৫২ৰ গোচৰত, স্বাভাৱিক সাধাৰণ অমিল আৰু গুৰুতৰ অমিলৰ পাৰ্থক্য দেখুৱাইছে। এই আদালতে ৰায় দিছিল যে আদালতে কোনো অমিল কোনটো শ্ৰেণীত শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে চিহ্নিত কৰিব লাগিব। গুৰুতৰ অমিলসমূহে বিচাৰ বিভাগৰ গোচৰৰ বিশ্বাসযোগ্যতাক ক্ষয় কৰে আনহাতে গুৰুত্বহীন অমিলসমূহে তেনে নকৰে।

৫৩) পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা নীতিটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই আদালতে লক্ষ্য কৰে যে বৰ্তমানৰ গোচৰটোত সাক্ষীবিলাকৰ সাক্ষ্যত গুৰুত্বপূৰ্ণ অমিল আছে আৰু বিচাৰ বিভাগৰ গোচৰৰ ই মাৰাত্মক। এইদৰে গোচৰীয়া পক্ষই যুক্তিসংগত সন্দেহৰ বাহিৰত অভিযুক্ত-আপিলকাৰীসকলৰ দোষ প্ৰমাণ কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে।

৫৪) বৰ্তমানৰ গোচৰটোত বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যত থকা গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বস্তুগত বৈপৰীত্যৰ বাবে বিচাৰ বিভাগৰ প্ৰমাণ সম্পূৰ্ণৰূপে অবিশ্বাস্য বুলি গণ্য কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰিও বিচাৰ বিভাগে কেৱল সম্পৰ্কীয় সাক্ষীকহে পৰীক্ষা কৰিছে আৰু এজনো স্বতন্ত্ৰ সাক্ষীক পৰীক্ষা কৰা নাই। গতিকে গোচৰৰ তথ্য আৰু পৰিস্থিতিত অভিযুক্ত-আপিলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে কৰা অভিযোগ অনুসৰি সাক্ষ্য-প্ৰমাণে প্ৰমাণ নকৰে।

৫৫) এই আদালতে বিবেচনা কৰিব বিচৰা আন এটা কথা হ'ল ই উপস্থাপন কৰা সাক্ষ্যসমূহৰ কিমান পুনৰ মূল্যায়ন কৰিব পাৰে। বহু ক্ষেত্ৰত কোৱা হৈছে যে যদিও এই আদালতে সাধাৰণতে নিম্ন আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰত হস্তক্ষেপ নকৰে, তথাপিও যদিহে সাক্ষ্য ভুলকৈ ব্যাখ্যা হৈছে বুলি ধৰা পৰে বা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত স্পষ্টভাৱে অযুক্তিকৰ হয় তেন্তে এই আদালতে হস্তক্ষেপ কৰিব পাৰে।

৫৬) এই ক্ষেত্ৰত এই আদালতে শেহতীয়াভাৱে অশোকসিংহ জয়েন্দ্ৰসিংহ বনাম গুজৰাট ৰাজ্য (২০১৯) ৬ এছচিচি ৫৩৫ গোচৰত দিয়া ৰায়দানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা হৈছে, য'ত ই স্পষ্টভাৱে ৰায় দিছে যে যেতিয়া উচ্চ ন্যায়ালয়ে মৌখিক সাক্ষ্যৰ মূল্যায়ন কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে, তেতিয়া ই নিশ্চিতভাৱে কৰিব সাক্ষ্যৰ সঠিক দৃষ্টিভংগীৰে মূল্যায়ন কৰাৰ অধিকাৰী হ'ব লাগিব। বৰ্তমানৰ গোচৰটোতো দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ তথ্য বিচাৰৰ সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যত থকা গুৰুতৰ বৈপৰীত্যক উপেক্ষা কৰি লিপিবদ্ধ কৰা হৈছিল আৰু সেয়েহে উক্ত দোষী সাব্যস্ত কৰা ৰায়টো খাৰিজ

যোগ্য। পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা ৰায়দানৰ পৰা প্ৰাসংগিক অংশটো এনেদৰে উদ্ধৃত কৰা হৈছে:

“আমি সচেতন যে উচ্চতম ন্যায়ালয়ে তলৰ আদালতসমূহৰ সমৰ্বৰ্তী সিদ্ধান্তত হস্তক্ষেপ কৰাত লেহেমীয়া হ'ব। ভাৰতৰ সংবিধানৰ ১৩৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত কৰা আপীলত সমৰ্বৰ্তী সিদ্ধান্ত বিকৃত বুলি দেখুৱাব নোৱাৰিলে হস্তক্ষেপ কৰিব নোৱাৰি (মহেশ দত্তত্ৰয় থিৰ্থকাৰ বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ ৰাজ্য (২০০৯) ১১ এছচিচি ১৪১: (২০০৯) ৪ এছচিচি (চিভি) ৪৬৮ চাওক) য'ত সাক্ষ্যৰ প্ৰকৃত ব্যাখ্যাত ভুল হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত উচ্চতম ন্যায়ালয়ে নিশ্চয় সাক্ষ্যৰ ব্যাখ্যা কৰিব। আমাৰ বিবেচিত দৃষ্টিভংগীত উচ্চ ন্যায়ালয়ে উক্ত বিষয়টো বিবেচনা কৰা উচিত আছিল। যেতিয়া বিচাৰ আদালত আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত অশুদ্ধ বুলি প্ৰমাণিত হয় আৰু আপীলকাৰীৰ তুলনাত সাক্ষ্যৰ কোনো সঠিক ব্যাখ্যা নাথাকে, তেতিয়া উচ্চতম ন্যায়ালয়ে উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু বিচাৰ আদালতে লিপিবদ্ধ কৰা সিদ্ধান্তত নিশ্চয়কৈ হস্তক্ষেপ কৰিব।”

৫৭) ইয়াৰ উপৰিও মন কৰিবলগীয়া যে গোচৰীয়া পক্ষৰ ৭ নং আৰু ৯ নং সাক্ষীয়ে দাখিল কৰা চিকিৎসা প্ৰতিবেদন অনুসৰি গোচৰীয়া পক্ষৰ সাক্ষী নং ১ ২, ৪ আৰু ৫ৰ জখমবোৰ সাধাৰণ প্ৰকৃতিৰ। গোচৰীয়া পক্ষৰ ৭ নং আৰু ৯ নং সাক্ষীয়ে তেওঁলোকৰ প্ৰতিবেদনত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছে যে জখমবোৰ এটা ভোতা অস্ত্ৰৰ দ্বাৰা কৰা হৈছিল আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে অভিযুক্ত নং ১, ২, ৩, ৫, ৬, ৭ আৰু ৮ ক দোষী সাব্যস্ত কৰি এবছৰৰ বাবে সাধাৰণ কাৰাদণ্ডৰে শাস্তি প্ৰদান কৰাত গুৰুতৰ ভুল কৰিছে।

৫৮) আমাৰ দৃষ্টিত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ লগতে বিচাৰ আদালতেও বিচাৰ বিভাগৰ সাক্ষীৰ প্ৰমাণৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ অমিল আৰু অসামঞ্জস্যসমূহ বিবেচনা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে

আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতৰ দ্বাৰা গৃহীত দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ৰায় আৰু আদেশ বাহাল ৰখাটো ন্যায্য নাছিল।

৫৯) সাক্ষীসকলৰ সাক্ষ্যবোৰৰ পুনৰ বিবেচনা কৰি আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে দোষী সাব্যস্ত কৰি প্ৰথম তিনিজন আপীলকাৰী মো: জব্বৰ আলি (অভিযুক্ত নং ৪), মোয়ন আলী (অভিযুক্ত নং ১০) আৰু মোঃ চাহেদ আলী (অভিযুক্ত নং ১১)ক যাৱজ্জীৱন কাৰাদণ্ডৰে দণ্ডিত কৰা আৰু আন আপীলকাৰী যথা মো: ওমৰ আলী (অভিযুক্ত নং ৩), মো: হাছান আলী (অভিযুক্ত নং ২), মোছা: হাজেৰাভানু (অভিযুক্ত নং ৬), মোছা: চন্দ্ৰভানু (অভিযুক্ত নং ৭), মো: তবিবৰ ৰহমান (অভিযুক্ত নং ৫) আৰু মো: আজমোত আলী (অভিযুক্ত নং ৮)ক এবছৰৰ বাবে সাধাৰণ কাৰাদণ্ড দণ্ডিত কৰা কৰা ৰায়ক ৰায়ক বাহাল কৰাটো ন্যায্য নাছিল।

৬০) ওপৰোক্ত আলোচনাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, আমি পাইছো যে সত্ৰ আদালতৰ লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ইয়াত আপীলকাৰীসকলক দোষী সাব্যস্ত কৰা আৰু শাস্তি প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সঠিক নাছিল আৰু সেয়েহে, বিতৰ্কিত ৰায়সমূহ বাতিল কৰিব পৰা যায়।

৬১) ফলত আপীলকাৰী-অভিযুক্তসকলে দাখিল কৰা আপীলসমূহৰ অনুমতি দিয়া হ'ল আৰু ফাষ্ট ট্ৰেক আদালতে দোষী সাব্যস্ত কৰা আৰু শাস্তি দিয়াটো দৃঢ়তাৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা বিবাদিত ৰায়দানসমূহ ইয়াৰ দ্বাৰা বাতিল কৰা হ'ল। এই গোচৰটোত আপীলকাৰীসকলক তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপিত সকলো অভিযোগৰ পৰা মুক্ত কৰা হ'ল।

৬২) এই আদেশৰ জৰিয়তে সকলো বিচাৰাধীন আবেদন(আবেদনসমূহ) নিস্পত্তি কৰা হ'ল।

....................................ন্যায়াধীশ অজয় ৰস্তোগী

...................................ন্যায়াধীশ বি. ভি. নাগাৰত্ন

নিউ দিল্লী;

১৭ অক্টোবৰ, ২০২২

অনুবাদক: মোবাৰক হুছাইন, জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়